

Вх. № 400 КД
Дата 4 Октомври 2021

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРАВНО МНЕНИЕ

от проф. д-р Таня Николова Йосифова
по образувано конституционно дело № 16/2021 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА СЪДИИ ОТ
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ,

Във връзка с предоставената ми възможност да изразя правно мнение ще взема отношение по искането на Висшия Адвокатски съвет за обявяване на противоконституционност на разпоредбата на § 1, ал.1 от Закона за допълнение на Закона за собствеността (обн., ДВ, бр.46 от 2006 г., посл. доп., ДВ, бр.18 от 2020 г.) Твърди се, че посочената разпоредба противоречи на чл.17, ал.1, 2, 3 и 5, както и на чл.4, а л.1 от Конституцията.

§ 1, ал.1 от Закона за допълнение на Закона за собствеността гласи следното: *Параграф единствен - В § 1, ал. 1 от Закона за допълнение на Закона за собствеността (обн., ДВ, бр. 46 от 2006 г.; изм., бр. 105 от 2006 г., бр. 113 от 2007 г., бр. 109 от 2008 г., бр. 105 от 2011 г., бр. 107 от 2014 г. и бр. 7 от 2018 г.) накрая се добавя „включително за придобиване на земеделски земи, които са собственост или върху които е възстановено правото на собственост по реда на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи на държавни или общински училища, или на други държавни и общински институции в системата на предучилищното и училищното образование“.*

§ 1. (1) от Закона за допълнение на Закона за собствеността придобива следната редакция:

Давността за придобиване на имоти - частна държавна или общинска собственост спира да тече до 31 декември 2022 г., включително за придобиване на земеделски земи, които са собственост или върху които е възстановено правото на собственост по реда на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи на държавни или общински училища, или на други държавни и общински институции в системата на предучилищното и училищното образование.

Въведената от законодателя забрана за придобиване по давност на посочените обекти, които са частна държавна или общинска собственост за определен период от време, отразява виждането на законодателя по отношение на тези обекти. Мотивите са изложени в ЗИД на ЗС. Основната цел на приетото допълнение на закона е тези обекти да останат собственост на държавата, респективно общината, и по този начин се предотвратява възможността те да бъдат придобивани от други лица-субекти на частното право.

Става въпрос за държавни или общински училища, или други държавни и общински институции в системата на предучилищното и училищното образование, т.е. налице е особен характер на обектите - макар те да са частна държавна/общинска собственост, тези обекти са от обществен интерес. За тях законодателят е установил мораториума, като е преценил, че те трябва да бъдат изключени от приложното поле на придобивната давност с оглед важността им и нуждите, които обслужват в обществен интерес. Следователно не само титулярът на правото на собственост е определящ за предвиденото изключение, но и характерът на вещите и важността им за обществото.

Посочената мярка (въвеждането на мораториум за придобиване по давност на посочените обекти) следва да се разглежда като израз на грижата на държавата, респ. общината, да запазят тези обекти в техния патримониум докато се намери по-добро разрешение, включително възможността те да бъдат евентуално трансформирани в публична собственост.

Не може да бъде споделено мнението, че с посоченото допълнение се премахва делението на държавната, общинската собственост на публична и частна и се създава междинен тип право на собственост – частна, която се ползва от режима на публичната. Не се създава специален режим за тези обекти, а по този начин държавата и общините защитават собствеността си, със способности, каквито законодателят е намерил за добре. Крайната цел в случая е да се защити по-широкия обществен интерес.

Макар да участват в гражданския оборот държавата, респ. общините, никога не са били абсолютно равнопоставени с останалите правни субекти (физически и юридически лица). Такава „неравнопоставеност“ се наблюдава в отделни правни отрасли. Достатъчно е да посочим административната защита на държавната и общинската собственост, която не е предвидена за останалите правни субекти. В наследственото право -придобиването по опис на наследство от държавата, упражняване правата на починал автор до предвидения 70-годишен срок след неговата смърт, когато няма наследници или те са недостойни да наследяват, в търговското право – чл.215, ал.1 ТЗ – конвертируеми облигации не могат издават акционерни дружества, в които участието на държавата е повече от 50 на сто от капитала и др.

Обстоятелството, че държавата е носител на империума и е длъжна да защитава обществения интерес, обуславя и възможността сама да прецени как да защити тези интереси, включително като създаде различно правно разрешение.

Не може да се сподели мнението, че с въвеждането на мораториума се ограничава правото на останалите титуляри на частна собственост, защото в случая държавата и общините защитават своя и обществения интерес без ни най-малко да засягат интереса на останалите частноправни субекти. Именно по този начин, докато осигури ресурс и организира защитата на своята собственост държавата защитава своето право на собственост, включително чрез осуетяване на възможността да го придобие друго лице-частноправен субект. Възприемането на противното разрешение, а именно – че посочените

обекти биха могли да бъдат придобивани от други субекти, би могло да доведе до упреци, че държавата negliжира общественя интерес, който е призвана да защитава.

София,
1.10.2021 г.

С уважение,
проф. д-р Таня Йосифова